

Saimaannorppa

Uutiskirje tammikuu 2022

Hyvää uutta vuotta!

Ah, mikä ihana talvi tänne Saimaan maisemiin onkaan saapunut! Toivottavasti se kestää ja säilyy riittävän pitkään, jotta kuutit saavat hyvän elämän alun.

Vaikka nyt näyttää hyvältä, voivat olosuhteet muuttua seuraavien kuukausien aikana. Siksi myös apukinosten kolaamista on tiedossa. Muun muassa näistä suunnitelmista kerrotaan tässä kirjeessä.

Myös muita tapahtumia on suunnitteilla, mutta edelleen epävarmuuden sävyttämänä. Niitä on koottu tapahtumakalenteriin, mutta katsomme aina lähempänä tapahtumaa tarkemmin, miten ne voidaan toteuttaa vai pitääkö niitä siirtää tai perua.

Nyt toivotamme norpille onnea hyvien pesäpaikkojen etsintään ja voimia pesien rakentamiseen. Autamme apukinoksilla ja keinopesillä sen, minkä voimme. Lisäksi muistamme, että norppa tarvitsee pesimärauhan. Välttääkäämme siis turhaa liikkumista rantakinosten läheisyydessä. Eikös vaan?!

Terveisiä jään alta! Kuvakaappaus videosta "Saimaan suurisilmäinen sukeltaja" (Juha Taskinen ym.)

Muistathan seurata norppatiedotusta myös täältä:

[Saimaannorppa-Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-sivut](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piirin Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin Facebook](#)

Lisäksi Saimaa- ja norppa-asioita on vaihtelevasti esillä myös muilla luonnonsuojeluliiton Saimaan alueen piirien ja paikallisyhdistysten sivuilla.

Tulevia tapahtumia:

Luonnonsuojeluliitto järjestää tai on mukana seuraavissa tapahtumissa (peruutukset ja/tai muut muutokset mahdollisia):

Tammikuu: Apukinostalkoita

27.1. klo 17–18.30 Näin elää saimaannorppa -tilaisuus CoExist-hankkeen tuottamasta saimaannorppa-aiheisesta opetusmateriaalista kasvatusalan ammattilaisille (opettajat, varhaiskasvattajat, ohjaajat, ympäristökasvattajat). Etätilaisuus (google meet), johon voivat osallistua myös muut kiinnostuneet.

[Etukäteisilmoittautuminen.](#)

21.–25.2. Eräviikko Etelä-Karjalan kouluissa ja päiväkodeissa. Tarjolla norppa-aiheisia oppitunteja (myös etänä) ja katiskatyöpajoja.

26.2. klo 10–13 Kuutin synttärät -tapahtuma Kehruuhuoneella Lappeenrannassa (Kristiinankatu 20).

Tervetuloa mukaan!

Terveisiä marras-joulukuun norppatapahtumista

Loppuvuodesta mm. rakennettiin katiskoita talkoilla ja kuultiin ajankohtaista norppatietoa. Alla kuvakooste tapahtumista.

Katiskatalkoita päästiin järjestämään tauon jälkeen mm. Lappeenrannassa luonnonsuojelukeskuksessa 3.11. (vas.), Kiteen Heinoniemen osakaskunnassa 30.11. (kesk.) ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston oppilaille TETRA ry:n organisoimana 13.12. (oik.). Myös Savonlinnan Järjestöalo Kolomosessa rakennettiin loppuvuoden aikana katiskoita. Kuvat: Kaarina Tainen ja Hanne Kosonen.

Varkauden kirjastossa järjestettiin 4.12. "Haukiveden norpat" -tapahtuma. Esillä oli monenlaista tietoa saimaannorpasta ja askartelupiste norppa-aiheisten joulukorttien tekoa varten. Joulukortteja taiteiltiin myös Lappeenrannan jouluisessa norppaillassa 17.12. Kuvat: Hanne Kosonen.

Sekä Varkauden kirjaston että Heinoniemen osakaskunnan tapahtumissa kerrottiin ajankohtaista tietoa saimaannorpasta kuvaesitysten kera. Kuvat: Hanne Kosonen.

Norpan talvinäkymät

Pesimäolosuhteet

Saimaalle on tullut talvi hyvissä ajoin, ja juuri nyt tilanne näyttää kohtuullisen hyvältä saimaannorpan pesintää ajatellen. Lisälumi ei kuitekaan olisi pahitteeksi, jotta norpat saavat tehtyä riittävän määrän riittävän tilavia pesiä rantakinoksiin. YLE:n uutiset tilanteesta [15.12.2021](#) ja [5.1.2022](#).

Hyvät jää- ja lumiolosuhteet lisäävät myös ihmisten liikkumista Saimaan jäillä. On taas aika muistuttaa pesimärauhasta. Älä liiku norpan pesimäalueilla lähellä luotojen ja rantojen kinoksia. Jos näet apukinoksia tai keinopesiä, kierrä ne kaukaa.

Apukinoskolaukset

Metsähallitus on päättänyt, että olivat olosuhteet millaiset hyvänsä, jatkossa tehdään apukinoksia ilman erillistä vuosittaista päätöstä. Vaikka lumitilanne on nyt hyvä, apukinospäätökseen on runsaasti perusteita:

- Kolaajien ei tarvitse odottaa tammikuun loppuun, lähdetäänkö kolauksia tekemään vai ei. Vapaaehtoiset kolaajat voivat varautua ajoissa kolauksiin ja suunnitella itselleen sopivaa ajankohtaa.
- Apukinokset saadaan ajoissa tehtyä eivätkä viime hetken kolaukset häiritse norpan valmistautumista pesintään.
- Vaikka juuri nyt talvi näyttää hyvältä, voi talven aikana tulla lämpöjaksoja, jotka heikentävät pesiä. Apukinokset kestävät paremmin kuin luonnonkinokset.
- Mikäli kevät uhkaa tulla liian aikaisin, apukinokset kestävät myös tuolloin pidempään kasassa ja toimivat norpan ja kuutin suojana pidemmälle kevääseen.

Kaiken kaikkiaan apukinoksilla varmistetaan norpan pesinnälle mahdollisimman hyvät olosuhteet siltä varalta, että talvi ei olisi pesinnälle suotuisa. Apukinokset kuitenkin vaativat kestävän jään ja edes hieman lunta, jota kolata. Sen suhteen ei tänä talvena ole ongelmia.

Suomen luonnonsuojeluliitto järjestää apukinostalkoita Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa tammikuun aikana. Etelä-Karjalassa talkoopäiväksi on alustavasti suunniteltu 15.1. Mikäli olet kiinnostunut Etelä-Karjalan talkoista, ota yhteyttä Kaarina Tiaiseen (kaarina.tiainen@sl.fi, p. 050 530 3270) ja jos Etelä-Savo sopii sinulle paremmin, ota yhteyttä Marjaana Kovaseen (marjaana.kovanen@sl.fi, p. 044 776 4230).

Apukinoskolauksista kokonaisuudessaan vastaa Metsähallitus ja siellä Miina Auttila (miina.auttila@metso.fi, p. 0206395015). Metsähallitus määrittelee kinospaikat, koordinoi toiminnan sekä ohjeistaa kolaajat apukinosten tekemiseen. Apukinoskolaukset ovat osa Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanketta.

HUOM! Apukinoksia ei missään tapauksessa saa lähteä tekemään omin päin!!

Viimeksi apukinoksia on tehty kattavasti vuonna 2019. Vuonna 2020 lunta ja jäätä oli paikoin niin heikosti, että apukinoksia ei päästy joka paikkaan tekemään. Vuonna 2021 taas lunta tuli niin runsaasti, että apukinoksia tehtiin vain paikoin. Kuva: Tapio Kujala.

Keinopesät

Monenlaisista materiaaleista tehtyjä keinopesiä on testattu Saimaalla jo usean vuoden ajan. Osasta malleja ollaan luopumassa, mm. ruokopesästä, joka on oikeastaan apukinoksen ja keinopesän välimuoto. Itä-Suomen yliopistossa on keskitytty kehittämään kelluvia keinopesiä, jotka toimivat myös sulassa vedessä. Jatkuvasti kokeillaan uusien materiaalien toimivuutta, sillä kokeilemalla huomataan myös puutteita ja ongelmia.

Useiden talvien ajan on jo saatu kokemuksia kelluvasta turvelevyistä rakennetusta pesästä (vas.). Alhaalla on apukinoksen ja keinopesän välimuotoja jään päällä. Kuvat: Miina Auttila/UEF, Jouni Koskela.

Viime vuosina keinopesiä on ollut Saimaalla käytössä noin 20 kappaletta vuosittain. Suurin osa niistä on ollut keskisellä Saimaalla. Norppa on kelpuuttanut keinopesän sekä lepopesäksi että myös synnytyspesäksi: muutama kuutti on keinopesiin syntynyt.

Tänä vuonna pari keinopesää on kokeilussa myös Etelä-Saimaalla. Keinopesiin voidaan asentaa riistakamerat, jolloin saamme myös uutta tietoa pesän sisällä tapahtuvasta elämästä.

Lisäksi on huomattu, että vaikka norppa kelpuuttaa keinopesät paremman (= lumen) puutteessa, se kaivaa pesän sisälle lunta tai vastaavaa materiaalia, jolla muovata pesä itselleen kodikkaaksi.

Ilmastonmuutos etenee, mikä tarkoittaa lähivuosina kunnon lumitalvien harvinaistumista. Niitä siis edelleen tulee, mutta välillä voi olla lähes lumettomia ja jäättömiä talvia. Siksi kaikki mahdollisuudet norpan pesinnän apuun on nyt tutkittavana, ja hyväksi todetut keinot otetaan vähitellen laajempaan käyttöön.

Keinopesäasioita käsiteltiin laajasti 17.-18.11. pidetyssä Saimaannorppasymposiumissa Joensuussa. YLE:n symposiumista kertovassa [artikkelissa 21.11.2021](#) keskityttiin erityisesti norpan pesintään ja siihen liittyviin haasteisiin.

Norppaturvallinen kalastus

Katiskatalkoot ja -tapahtumat

Katiskatalkoot ovat taas toistaiseksi tauolla, mutta tilanteen niin salliessa, niitä tullaan taas järjestämään niin Etelä-Karjalassa kuin Etelä-Savossakin. Mikäli kysyntää on, talkoita järjestetään myös laajemmalla alueella. Joitakin tilaustalkoita on sovittu mm. osakaskuntien ja oppilaitosten kanssa, mutta niiden toteutuminen varmistuu myöhemmin.

Norppaturvallisen Saimaa-katiskan voi rakentaa itse ohjeiden avulla. [Kirjalliset ohjeet](#) voi ladata luonnon-suojeluliiton [Saimaa-katiska-sivuilta](#). Sivuilta löytyy myös videosarja katiskan rakentamisesta. Lyhyempi rakentamiseen opastava video löytyy [täältä](#).

Vuotuinen "Vaihda verkot katiskaan" -tapahtuma tulee tänä vuonna Lappeenrantaan. Suunnitelmissa on jakaa sata katiskaa Saimaan alueen kalastajille Lappeenrannan Linnoituksessa kesä-heinäkuun vaihteessa, jolloin keväiset verkkokalastusrajoitukset päättyvät. Tarkempi ajankohta on vielä auki.

Norppaturvallinen rysä

Kaupallista kalastusta varten on suunniteltu norppaturvallinen rysä, jossa on norpan sisäänpääsyn estävät kalterit sekä pakoaukot etupesän katossa. Rysän käyttö on vielä vähäistä, sillä rysiä ei ole markkinoilla saatavilla vaan ne on käytännössä rakennettava itse. Lisäksi lupien saaminen on paikoin hankalaa. Rysät ovat myös huomattavasti kalliimpia kuin verkot.

Rysä on kuitenkin jo nyt hyväksi havaittu pyydys sulan veden aikana mm. kuhan, ahvenen ja lahnan pyynnissä. Siksi Suomen luonnonsuojeluliitto ja sen Etelä-Savon piiri ovat aloittamassa nk. rysähanketta, jossa tarkoitus on levittää tietoa rysäkalastuksen mahdollisuuksista ja esitellä rysää eri tilaisuuksissa. Mahdollisesti runsaan vuoden kuluttua järjestetään myös rysärakennuskurssi. Lisäksi haluamme rohkaista kuluttajia vaatimaan kaupan kalatiskillä ja ravintolassa aterioidessa norppaturvallisesti pyydettyä kalaa.

Rysähanketta rahoittaa Tuuliaisien säätiö.

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa ollaan kehittämässä myös pienempää ja halvempaa rysää vapaa-ajan kalastajia varten. Tästäkin kuullaan jatkossa lisää esimerkiksi tulevaisuuden norppaturvalliseen kalastukseen liittyvissä tapahtumissamme.

Ympäristökasvatus

Mitä tapahtuu CoExist-hankkeessa?

Norppa CoExist-hanke on loppusuoralla, joten viimeisimmätkin materiaalit ja tapahtumat ovat tuloillaan. Lisätietoja hankkeen toiminnasta ja tapahtumista: Sanna Leppänen (sanna.leppanen@sll.fi, p. 040 528 0785) tai Kaarina Tiainen (kaarina.tiainen@sll.fi, p. 050 530 3270)

1. Opettajien käyttöön tarkoitettu norppa-aiheinen opetusmateriaali valmistuu. Materiaali on tehty kolmelle ikäryhmälle: varhaiskasvatus, alakoulu ja yläkoulu (+ toinen aste). Materiaaliin sisältyy kuvaesitys ja sitä tukeva opaskirja, jossa on myös vinkkejä ikäryhmälle soveltuvaan norppa-aiheiseen toimintaan. Lisäksi erityisesti varhaiskasvatusta ja alakouluja varten on julkaistu norppajumppavideo ja hieman isommille on tarjolla Kahoot!-peli ja Quizlet-tietovisa. Materiaali tulee lähiaikoina ladattavaksi luonnonsuojeluliiton sivuille ja mappa-materiaalipankkiin

2. Opetusmateriaalia esitellään kasvattajille, opettajille ja ohjaajille. Yksi esittelytilaisuus pidettiin ennen joulua Lappeenrannassa. Toinen tilaisuus pidetään etänä 27.1. [Ilmoittaudu tilaisuuteen](#) 25.1. mennessä.

Lappeenrannan kirjastossa pidettiin kasvatustalan ammattilaisille 9.12. infotilaisuus norppa-aiheisesta opetusmateriaalista. Kuvat: Hanne Kosonen.

3. [Eräviikko](#) tulee taas. Eräviikko on Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry:n (EKL) organisoima luontoaiheinen teemaviikko Etelä-Karjalan kouluille ja päiväkodille. Mukana on useita yhteistyökumppaneita järjestämässä toimintaa lapsille ja nuorille. Vaikka itse eräviikko on viikolla 8, tapahtumia voi olla muinakin aikoina. Luonnonsuojeluliitto tarjoaa kouluille ja päiväkodeille norppa-aiheisia oppitunteja (etänä tai tilanteen niin salliessa paikan päällä), ulkoleikkejä ja katiskatyöpajoja. Eräviikon suojelijana toimii Etelä-Karjan virkistysalueasäätien toimitusjohtaja Hanna Ollikainen.

Sanna Leppänen kertoo saimaannorpan seikkailuista Mikkelin Kalevankankaan koulun oppilaille. Kuva: Kaarina Tiainen.

4. Kuutin synttäreitä vietetään Nestorin päivänä 26.2. Lappeenrannan Kehruuhuoneella järjestetään kuutille koko perheen syntymäpäiväjuhla klo 10–13 (mikäli pandemiatilanne sen sallii). Juhlissa on monenlaisia norppa-aiheista toimintaa, mm. kuutille päästään laulamaan onnittelulaulu ja tekemään onnittelukortteja sekä perehdytään norpan elämään näyttelyn, kuvaesityksen, leikkien, pelien ja norppajumpan avulla.

5. Videot "[Hauska ja helppo saimaannorppajumppa](#)" ja "[Näin rakennat itse norppaturvallisen Saimaa-katiskan](#)" on julkaistu Suomen luonnonsuojeluliitto Etelä-Karjalan YouTube-kanavalla. Videot kuten muukin CoExist-hankkeessa tuotettu aineisto löytyvät myös Itä-Suomen yliopiston [hankeaineistosivulta](#)

6. Hankkeen loppuseminaarina toimi Itä-Suomen yliopiston järjestämä Saimaannorppasymposium Joensuu 17.–18.11.2021. Erittäin laajan saimaannorppatiedon lisäksi ohjelmassa esiteltiin CoExist-hankkeen toimenpiteitä ja tuloksia, mm. luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-aiheista ympäristökasvatustyötä.

Mitä tapahtuu Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa?

Etelä-Savon hanketyöntekijä Marjaana Kovanen on valmistellut kiertävää saimaannorppa-aiheista näyttelyä "Norpan Saimaa", joka on pian valmis kiertueelle. Näyttely on helppo kuljettaa ja pystyttää erilaisiin tiloihin, esimerkiksi kouluihin, kirjastoihin tai varsinaisiin näyttelytiloihin. Näyttely sopii eri-ikäisille. Sen yhteyteen on mahdollista saada esittely tai oppitunti saimaannorpasta, mutta näyttely toimii myös aivan itsenäisesti.

Näyttely koostuu näytöistä ja roll upeista, joissa esitellään norpan elämää. Saimaannorppaan pääsee tutustumaan myös tietovisan ja sarjakuvan avulla. Lisäksi esillä on 3D-havainnemalli norpan aisteista. Itsensä voi kuvauttaa norppana tai kuuttina tintamareskissa. Näyttelyä voidaan tarpeen mukaan täydentää tai siitä voidaan käyttää vain joitakin osia.

Näyttely on maksuton. Lisätietoja ja varaukset: Marjaana Kovanen
(marjaana.kovanen@sll.fi, p. 044 776 4230)

Norppainfoa Etelä-Savon ELY-keskuksesta

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa Etelä-Savon ELY-keskus on tiedottanut [uudesta esitteestä](#), jossa erityisesti annetaan ohjeita Saimaalla liikkujille saimaannorpan huomioon ottamiseksi. Esite on julkaistu myös englanniksi, venäjäksi ja saksaksi. Ohjeistukseen liittyvä roll up on esillä Lappeenrannan, Savonlinnan, Mikkelin ja Joensuun kirjastoissa. Roll upin QR-koodi vie esitteeseen, ja roll upin yhteydessä on jaossa myös luonnonsuojeluliiton saimaannorppaesitteitä.

Esite

Norppaterveisin

Kaarina Tiainen
saimaannorppa-asiantuntija
kaarina.tiainen@sll.fi
p. 050 530 3270

Sanna Leppänen
ympäristökasvattaja, ENI CBC CoExist -hanke
sanna.leppanen@sll.fi
p. 040 528 0785

Hanne Kosonen
Hankekoordinaattori, norppatiedottaja
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
hanne.kosonen@sll.fi
p. 040 194 1885

Marjaana Kovanen
Hanketyöntekijä
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
marjaana.kovanen@sll.fi
p. 044 776 4230

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.